

**STICHTING PENSIOENFONDS FORBO
PENSIOENREGLEMENT 2015**

Het huidige bestuur van de Stichting Pensioenfonds Forbo bestaat uit:

de heer H. Mak	voorzitter
mevrouw D. Uitvlugt - Manné	secretaris
de heer A.D. Keetlaer	bestuurslid
de heer G.T.J. Evers	bestuurslid
de heer G.J.F. Mol	vice-voorzitter/ penningmeester
de heer M.A. Bults	bestuurslid
Vacature	bestuurslid
Vacature	bestuurslid

Inhoudsopgave

Artikel 1	Inleidende bepalingen	5
Artikel 2	Algemeen	8
Artikel 3	Deelnemerschap	9
Artikel 4	Aanspraken op pensioen	10
Artikel 5	Deelnemersjaren	11
Artikel 6	Pensioengrondslag	12
Artikel 7	Bedragen van de pensioenen	13
Artikel 8	Keuzerecht nabestaandenpensioen	17
Artikel 9	Overige keuzemogelijkheden ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen	18
Artikel 10	Verevening van pensioen bij scheiding	19
Artikel 11	Ingang en uitkering van pensioen	20
Artikel 12	Bijdragen	21
Artikel 13	Rechten bij beëindiging van het deelnemerschap vóór de pensioendatum anders dan door overlijden van de deelnemer	23
Artikel 13a	Premievrije voortzetting van pensioenverwerving bij arbeidsongeschiktheid	25
Artikel 15	Aanpassingen van de pensioenen	28
Artikel 16	Wettelijke voorzieningen, cumulatie van pensioenen	29
Artikel 17	Vervroegde en/of gedeeltelijke pensioeningang	30
Artikel 18	Uitgesloten risico's, beperkingen	31
Artikel 19	Afkoop, beslag en overdracht	32
Artikel 20	Verplichting tot het verstrekken van opgave	33
Artikel 21	Verstrekken van informatie door het pensioenfonds	34
Artikel 22	Gedeeltelijk dienstverband	36
Artikel 23	Vrijwillig ANW-hiaatpensioen en overige vrijwillige verzekeringen	37

Artikel 24	Wijziging van het pensioenreglement	38
Artikel 25	Fiscale maxima	39
Artikel 26	Overgangsbepalingen	40
Artikel 27	Slotbepalingen	41
Artikel 28	Bijzondere deelnemers	42
Artikel 29	Inwerkingtreding	43
BIJLAGE 1:	Vervroegingstarieven OP 68	44
BIJLAGE 1a:	Franchise	45
BIJLAGE 1b:	Maximaal Pensioengevens salaris	45
BIJLAGE 2:	Afkoopfactoren voor afkoop van (kleine) pensioenen	46
BIJLAGE 3:	Uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa	49
BIJLAGE 4:	Hoog-laag factoren	50
BIJLAGE 5:	Inkooptarieven voor pensioenspaarkapitaal bij pensioneren	51
BIJLAGE 6:	Inkooptarieven voor pensioenspaarkapitaal bij overlijden	52
BIJLAGE 7:	Flexibiliseringstarieven vervroeging, uitstel of conversie aanspraken prepensioen	54

Artikel 1 Inleidende bepalingen

1. Dit pensioenreglement treedt in werking met ingang van 1 januari 2015 geldende pensioenreglement 2015 , waaraan geen aanspraken meer kunnen worden ontleend. Dit reglement is laatst gewijzigd per 1 januari 2019.
2. In dit pensioenreglement gelden de begripsomschrijvingen vermeld in artikel 1 van de statuten.
3. Voorts wordt in dit pensioenreglement verstaan onder:
  - a. 'pensioendatum':
de 1e van de maand, volgende op de 68e verjaardag;
  - b. 'nabestaande':
    1. de weduwe of de weduwnaar van een (gewezen) deelnemer, mits het door het overlijden van de (gewezen) deelnemer ontbonden huwelijk vóór of tijdens het deelnemerschap was gesloten;
    2. de partner van een (gewezen) deelnemer, mits de door het overlijden van de (gewezen) deelnemer beëindigde gemeenschappelijke huishouding vóór of tijdens het deelnemerschap was aangevangen;
  - c. 'pseudo-nabestaande':
de gewezen echtgenoot met wie een (gewezen) deelnemer gehuwd is geweest, mits de dag van het vonnis, waarbij de echtscheiding is uitgesproken, ligt na 9 mei 1973, dan wel de gewezen partner met wie de (gewezen) deelnemer een gezamenlijke huishouding heeft gevoerd;
  - d. 'partner':
de ongehuwde man of vrouw, met wie de ongehuwde deelnemer, ongehuwde gewezen deelnemer dan wel ongehuwde gepensioneerde een gemeenschappelijke huishouding voert, mits aan de volgende voorwaarden is voldaan:
    1. de partner is geen bloed- of aanverwant in de eerste graad;
    2. de gemeenschappelijke huishouding is notarieel vastgelegd in een samenlevingsovereenkomst waarin enige bepalingen van vermogensrechtelijke aard zijn geregeld, met dien verstande dat voor de toepassing van dit pensioenreglement als datum waarop de gemeenschappelijke huishouding is begonnen de dag zal gelden gelegen zes maanden na het bij notariële akte verlijden van de samenlevingsovereenkomst;
    3. degene met wie de gemeenschappelijke huishouding bestaat is met het oog op pensioen als partner aangewezen en de aanwijzing van de partner is niet herroepen;
    4. voor de toepassing van dit pensioenreglement kan een deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde slechts met één partner en een partner slechts met één deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde een gemeenschappelijke huishouding voeren;
    5. er dient een uittreksel uit het bevolkingsregister te worden overlegd, waaruit blijkt dat de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde en de partner op hetzelfde adres wonen, met dien verstande dat het bestuur bevoegd is in bijzondere gevallen van deze voorwaarde af te zien;

- e. 'wezen':
  - 1. de kinderen tot wie de overleden (gewezen) deelnemer vóór of tijdens het deelnemerschap in familierechtelijke betrekking staat, en die jonger zijn dan 18 jaar;
  - 2. de pleegkinderen en aangehuwde kinderen van de overleden (gewezen) deelnemer, jonger dan 18 jaar, die:
    - door deze als zijn eigen kinderen worden opgevoed en onderhouden vóór of tijdens diens deelnemerschap, en
    - die ten tijde van het overlijden van de (gewezen) deelnemer- of, indien het overlijden na de pensioendatum valt: vanaf deze laatstgenoemde datum - door de (gewezen) deelnemer als eigen kinderen werden onderhouden en opgevoed;
  - 3. kinderen, zoals bedoeld in sub 1 respectievelijk 2, ouder dan 18 jaar, maar jonger dan 27 jaar, voor zover zij een voltijdstudie volgen;
- f. 'echtgenoot':
  - 1. de wettige echtgenoot van de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde, mits het huwelijk is gesloten vóór of tijdens deelnemerschap; of
  - 2. de partner met wie de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde een geregistreerd partnerschap in de zin van boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is aangegaan vóór of tijdens deelnemerschap;
- g. 'huwelijk':

met huwelijk wordt gelijkgesteld het geregistreerd partnerschap als bedoeld in Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek;
- h. 'gewezen deelnemer':

degene die het deelnemerschap aan dit pensioenreglement vóór het bereiken van de pensioendatum heeft beëindigd en die nog aanspraken op pensioen op grond van dit reglement jegens het pensioenfonds kan ontlenen;
- i. 'gepensioneerde':

degene die krachtens de bepalingen van dit pensioenreglement van het pensioenfonds een ouderdomspensioen ontvangt;
- j. 'aanspraakgerechtigde':

persoon die begunstigde is voor een nog niet ingegaan pensioen;
- k. 'pensioengerechtigde':

persoon voor wie op grond van een pensioenovereenkomst het (ouderdoms-, nabestaanden-, of wezen-)pensioen is ingegaan;
- l. 'pensioenovereenkomst':

hetgeen tussen de werkgever en de werknemer is overeengekomen betreffende pensioen;
- m. 'uitkeringsovereenkomst':

een pensioenovereenkomst inzake een vastgestelde pensioenuitkering;
- n. 'uitvoeringsovereenkomst':

de overeenkomst tussen een werkgever en een pensioenuitvoerder over de uitvoering van één of meer pensioenovereenkomsten;

- o. 'werknemer':
degene die krachtens arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht arbeid verricht voor de werkgever;
- p. 'werkgever':
de werkgever die een uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds is aangegaan;
- q. 'ABTN':
de actuariële en bedrijfstechnische nota van het pensioenfonds;
- r. 'totale vaste premie':
de premie die door de werkgever aan het pensioenfonds wordt afgedragen en bestaat uit de werkgeversbijdrage en de deelnemersbijdrage.
- s. 'beleidsdekkingsgraad':
De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de voorgaande 12 maanden. Dat betekent dat de berekening van de beleidsdekkingsgraad wordt gebaseerd op de dekkingsgraden per het einde van elk van de twaalf kalendermaanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.

Artikel 2 Algemeen

1. Forbo stelt bij aanvang van de onderhavige pensioenregeling in samenwerking met sociale partners een methodiek vast op basis waarvan de pensioenpremie wordt afgeleid. Deze methodiek maakt alleen gebruik van veronderstellingen omtrent de (toekomstige ontwikkeling van) elementen die de kosten van pensioenopbouw bepalen en houdt geen verband met de realisatie van aannames in het verleden, noch met de huidige financiële positie van het pensioenfonds. De totale vaste premie, die volgens deze methodiek wordt afgeleid, wordt bij aanvang van de regeling vastgesteld en vervolgens elke drie jaar voor de toekomstige pensioenopbouw aangepast en uitgedrukt als een vast percentage van de jaarloonsom- en ploegentoeslagpercentage. De deelnemersbijdrage wordt tevens uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag zoals bedoeld in artikel 6.
2. De premie die in enig jaar benodigd is voor de opbouw c.q. inkoop van pensioen dient ten minste gelijk te zijn aan de kostendeekkende premie, zoals vastgesteld conform de ABTN van het pensioenfonds.
3. De opbouw van pensioenaanspraken vindt, met inachtneming van lid 1, plaats op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een opbouwpercentage van 1,875% van de in dat jaar vastgestelde pensioengrondslag.
4. Als de totale vaste premie als bedoeld in lid 1 in enig jaar echter ontoereikend is voor de inkoop van pensioenaanspraken zoals hierboven gedefinieerd in lid 2, en indien dit tekort niet kan worden gefinancierd uit het premiedepot en/of de algemene middelen van het pensioenfonds, dan zal de opbouw van alle deelnemers evenredig worden verlaagd tot een niveau waarop de totale vaste premie, vermeerderd met de eventuele middelen uit het premiedepot en de algemene middelen, wel toereikend is voor de inkoop van de voor dat jaar op te bouwen nieuwe pensioenaanspraken.
5. Als de financiële positie van het pensioenfonds niet toereikend is en dit tekort niet op een andere wijze kan worden ingelopen dan zullen de pensioenaanspraken en pensioenrechten van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden worden verlaagd zodat de financiële positie binnen de daarvoor gestelde termijnen weer voldoet aan de eisen bij of krachtens de Pensioenwet.
6. Een en ander is nader uitgewerkt in het onderhavige pensioenreglement.

Artikel 3 Deelnemerschap

1. Deelnemers aan dit pensioenreglement zijn:
  - a. werknemers van Forbo Flooring, Forbo-Novilon en Forbo Eurocol Nederland, die op 31 december 2012 deelnemer waren aan het met ingang van 1 januari 2006 in werking getreden pensioenreglement (Pensioenreglement 2006).
  - b. de werknemers van Forbo Flooring, Forbo-Novilon en Forbo Eurocol Nederland, die krachtens een arbeidsovereenkomst in dienst zijn getreden op of na 1 januari 2013, voor zover zij ten minste 21 jaar zijn. Van deelname zijn echter uitgesloten vakantiewerkers, stagiaires en werkstudenten.
2. Uitsluitend voor het risico van overlijden worden werknemers met een partner en/of kinderen en die in dienst van de werkgever zijn, doch de leeftijd van 21 jaar nog niet bereikt hebben, als deelnemers beschouwd. De periode van deelnemerschap, waarin men uitsluitend voor het risico van overlijden is verzekerd, telt niet mee bij de vaststelling van pensioenaanspraken, noch voor de bepaling van de jaren van deelneming in artikel 5. Voorts kan het pensioenfonds, op voorstel van de werkgever, ook andere werknemers als deelnemer toelaten.
3. Het deelnemerschap eindigt bij beëindiging van het dienstverband met de werkgever, echter uiterlijk op de pensioendatum.
4. In afwijking van het in lid 3 van dit artikel gestelde zal het deelnemerschap na de beëindiging van het dienstverband worden voortgezet, doch uiterlijk tot de pensioendatum op door het bestuur in overleg met de werkgever, met inachtneming van het onderhavige pensioenreglement, vast te stellen condities in die gevallen, waarin:
  - a. de voortzetting wordt overeengekomen in het kader van het gestelde in artikel 13 lid 2 van dit reglement
  - b. de voortzetting is voorzien in een door de werkgever met de betrokken deelnemer ter zake van bij de beëindiging van het dienstverband bijzondere regeling. Hierbij wordt rekening gehouden met fiscale wet en regelgeving.
  - c. de beëindiging van het dienstverband het gevolg is van arbeidsongeschiktheid in de zin van artikel 13a.

Artikel 4 Aanspraken op pensioen

1. De werknemers en de werkgever hebben een uitkeringsovereenkomst in de zin van artikel 10 van de Pensioenwet gesloten. Deze uitkeringsovereenkomst is een voorwaardelijke middelloonregeling met een vaste premie.
2. De verwerving van pensioenaanspraken in het kader van deze uitkeringsovereenkomst vindt, met inachtneming van artikel 6, gedurende de deelneming ten minste evenredig in de tijd plaats.
3. De pensioenregeling als bedoeld in lid 1 van dit artikel is door de werkgever bij het pensioenfonds ondergebracht door middel van een door de werkgever met het pensioenfonds gesloten uitvoeringsovereenkomst.
4. De rechten en verplichtingen van de werknemers en de werkgever uit hoofde van de in lid 1 bedoelde overeenkomst zijn opgenomen in dit pensioenreglement.
5. De deelnemer heeft met inachtneming van de bepalingen van dit pensioenreglement en de statuten aanspraak op:
  - ouderdomspensioen ten behoeve van zichzelf;
  - nabestaandenpensioen ten behoeve van zijn/haar echtgenoot of partner;
  - bijzonder nabestaandenpensioen ten behoeve van zijn/haar pseudo-nabestaande;
  - wezenpensioen ten behoeve van zijn/haar kind(eren).
6. De deelnemer heeft onder de voorwaarden genoemd in dit pensioenreglement het recht:
  - het ouderdomspensioen (gedeeltelijk) eerder dan de pensioendatum in te laten gaan;
  - het nabestaandenpensioen geheel of gedeeltelijk in te ruilen voor een verhoging van het ouderdomspensioen;
  - het ouderdomspensioen gedeeltelijk in te ruilen voor een verhoging van het nabestaandenpensioen;
  - het ouderdomspensioen in hoogte te laten variëren.
7. De deelnemer heeft met inachtneming van de bepalingen van dit pensioenreglement de mogelijkheid om op vrijwillige basis een ANW-hiaatpensioen te verzekeren via het pensioenfonds.
8. De pensioenaanspraken en pensioenrechten uit hoofde van dit pensioenreglement betreffen bruto aanspraken en rechten op jaarbasis en in euro's, tenzij anders wordt aangegeven.
9. Het opnemen van onbetaald verlof tot een maximum van 18 maanden door de deelnemer tijdens de deelneming is niet van invloed op de dekking uit hoofde van het nabestaandenpensioen.

Artikel 5 Deelnemersjaren

1. Als deelnemersjaren of gedeelten daarvan in deze pensioenregeling gelden alle kalenderjaren of gedeelten daarvan, die zijn doorgebracht in onafgebroken deelnemerschap in het pensioenfonds vanaf 1 januari 2015.
2. Niet als deelnemersjaren of gedeelten daarvan gelden tijdvakken, die zijn voorafgegaan aan een periode van onderbreking van het deelnemerschap.
3. Gedeelten van kalenderjaren worden in kalendermaanden naar boven afgerond.
4. Extra deelnemersjaren worden op grond van artikel 14 van dit pensioenreglement toegekend aan nieuwe deelnemers, die hun opgebouwde rechten hebben meegenomen van hun vorige werkgever, ten einde deze in te brengen in de nieuwe pensioenregeling.
5. Het pensioenfonds administreert ten behoeve van de deelnemer de deelnemersjaren als bedoeld in artikel 36 van de Pensioenwet.

Artikel 6 Pensioengrondslag

1. De pensioengrondslag over enig deelnemersjaar is het gedeelte van het op maandbasis vastgestelde jaarloon en ploegentoeslag, uitgaande boven de op maandbasis vastgestelde franchise. De franchise is gelijk aan het in bijlage 1a opgenomen bedrag. Met ingang van 1 januari 2015 is de franchise minimaal gelijk aan de fiscaal minimale franchise en wordt jaarlijks aangepast.
2. Het jaarloon, de ploegentoeslag, de franchise en de pensioengrondslag worden vastgesteld per de datum waarop de toekenning van aanspraken op pensioen volgens artikel 4 plaatsvindt en vervolgens ieder jaar per 1 januari.

In afwijking van het voorgaande geldt bij een wijziging van het jaarloon, niet zijnde cao-verhogingen, en/of ploegentoeslag(percentage), gedurende het kalenderjaar, het gewijzigde jaarloon en/of ploegentoeslag(percentage) per de eerste van maand waarin de wijziging plaatsvindt. De tot de datum van wijziging opgebouwde pensioenaanspraken worden niet gewijzigd, behoudens het bepaalde in artikel 24 lid 3.

3. a. Het jaarloon wordt door de directie van de werkgever aan het pensioenfonds opgegeven op basis van het met 13,5 vermenigvuldigde vaste (januari-) maandsalaris zonder gratificaties en eventuele andere emolumenten. In aanmerking komt het maandsalaris, geldend vanaf 1 januari van het betreffende jaar, met inachtneming van het bepaalde in lid 2, dan wel bij aanvang van het deelnemerschap in de loop van het betreffende jaar. In afwijking van het voorgaande geldt dat voor deelnemers werkzaam bij de aangesloten werkgever Forbo Eurocol Nederland B.V. het jaarloon door de directie aan het pensioenfonds wordt opgegeven op basis van het met 14,04 vermenigvuldigde vaste (januari-) maandsalaris.
  - b. Indien het op grond van sub a van dit lid vastgestelde jaarloon meer bedraagt dan fiscaal maximaal toegestaan (voor hoogte per jaar zie bijlage 1b) zal over het gedeelte van het jaarloon dat dit limiet overstijgt geen pensioenopbouw plaatsvinden.
4. Voor deelnemers voor wie op grond van artikel 59a Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) een loondispensatie is toegekend, geldt dat de vastgestelde verdien capaciteit of loonwaarde, zijnde een percentage van het wettelijk minimumloon, wordt beschouwd als een deeltijdpercentage. Hierbij is de teller de vastgestelde verdien capaciteit of loonwaarde en de noemer het wettelijke minimumloon. In afwijking van de bepaalde franchise in lid 1 wordt voor deze deelnemers de franchise verlaagd door vermenigvuldiging met dit deeltijdpercentage. De pensioengrondslag is voor deze deelnemers, in afwijking van lid 1, de verdien capaciteit of loonwaarde minus de franchise als bedoeld in dit lid.

Artikel 7 Bedragen van de pensioenen

1. a. De werkgever en de deelnemer betalen een vaste premie zoals vastgelegd in artikel 12 van dit pensioenreglement en in de uitvoeringsovereenkomst. Door betaling van de in de vorige volzin bedoelde totale vaste premie, bestaande uit de vaste premie van de werkgever en de deelnemersbijdrage, voldoet de werkgever aan de verplichtingen uit hoofde van de pensioenovereenkomst en de werkgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor enig tekort in het pensioenfonds dan wel de werkgever kan geen aanspraak maken op enig overschot, mede omvattende het premiedepot als bedoeld in sub b, in het pensioenfonds.
- b. Als de totale vaste premie in enig jaar evenwel minder bedraagt dan de kostendekkende premie die benodigd is voor de inkoop van de pensioenaanspraken zoals in dit artikel gedefinieerd, en dit tekort kan niet conform het bepaalde in de uitvoeringsovereenkomst worden gefinancierd uit het premiedepot en/of de algemene middelen van het pensioenfonds, dan zal de opbouw van de pensioenaanspraken van alle deelnemers evenredig worden verlaagd tot een niveau waarop de totale premie, vermeerderd met de eventuele middelen uit het premiedepot en de algemene middelen, wel toereikend is voor de inkoop van de voor dat jaar op te bouwen nieuwe pensioenaanspraken. Een en ander wordt vastgesteld conform het bepaalde in de ABTN van het pensioenfonds. Onder de algemene middelen van het pensioenfonds wordt verstaan de algemene middelen zoals nader omschreven in de ABTN van het pensioenfonds, na toepassing van eventuele (inhaal)toeslagen op grond van artikel 15 van dit pensioenreglement.
- c. Het premiedepot als bedoeld in sub b. is bedoeld voor de pensioenopbouw van deelnemers. Bij een eventueel negatief verschil tussen de totale vaste premie die door de werkgever en de deelnemers op grond van artikel 12 is verschuldigd en de kostendekkende premie die op grond van de ABTN van het pensioenfonds benodigd is voor de inkoop van de voor dat jaar op te bouwen nieuwe pensioenaanspraken, wordt het premiedepot aangewend, zoals nader omschreven in sub b.
- d. Als de financiële positie van het pensioenfonds niet toereikend is en dit tekort niet op een andere wijze kan worden ingelopen dan zullen met inachtneming van artikel 24, lid 3, de opgebouwde pensioenaanspraken en –rechten van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden worden verlaagd zodat de financiële positie binnen de daarvoor gestelde termijnen weer voldoet aan de bij of krachtens de Pensioenwet opgenomen eisen.
- e. Indien er geen sprake meer is van pensioenopbouw voor deelnemers zal het saldo van het premiedepot als bedoeld in sub b. aan de algemene middelen van het pensioenfonds worden toegevoegd.

2. Ouderdomspensioen

Het jaarlijks ouderdomspensioen wordt met inachtneming van artikel 12 en onder voorbehoud van de in lid 1 omschreven beperking, gesteld op 1,875% van de in dat jaar vastgestelde pensioengrondslag, zoals deze pensioengrondslag overeenkomstig artikel 6 is vastgesteld.

3. Nabestaandenpensioen

a. Het jaarlijks nabestaandenpensioen bedraagt, tenzij het bepaalde in de leden 4 en 5 van dit artikel toepassing vindt, 70% van het overeenkomstig het bepaalde in lid 2 van dit artikel berekende ouderdomspensioen voor zover de opbouw na 31 december 2012 heeft plaatsgevonden. Het nabestaandenpensioen dat vóór 1 januari 2013 is opgebouwd bedraagt 50% van het overeenkomstig voorgaande reglementen opgebouwde ouderdomspensioen.

b. Indien het nabestaandenpensioen de nabestaande betreft van een vóór de pensioendatum overleden deelnemer, wordt bij toepassing van sub a van dit lid het ouderdomspensioen gesteld op datgene, dat de deelnemer zou zijn gaan genieten bij verder ononderbroken deelnemerschap tot de pensioendatum. Voor de periode tussen de overlijdensdatum en de pensioendatum dient als basis het jaarloon, de pensioengrondslag en het ploegentoeslagpercentage, gelijk aan die over het jaar van overlijden.

4. Bijzonder nabestaandenpensioen

a. Het jaarlijks bijzondere nabestaandenpensioen voor de echtgenoot of partner, van wie het huwelijk met een deelnemer eindigt door echtscheiding, ontbinding na scheiding van tafel en bed, of beëindiging van het geregistreerde partnerschap dan wel van wie de gemeenschappelijke huishouding met de deelnemer eindigt, is gelijk aan de premievrije aanspraak op nabestaandenpensioen, welke de deelnemer ten behoeve van de echtgenoot of partner zou hebben gekregen, indien op het tijdstip van de echtscheiding, ontbinding na scheiding van tafel en bed, of beëindiging van het geregistreerde partnerschap dan wel op het tijdstip waarop de gemeenschappelijke huishouding is beëindigd, diens deelneming zou zijn geëindigd anders dan wegens overlijden.

b. Het jaarlijks bijzondere nabestaandenpensioen voor de echtgenoot of partner, van wie het huwelijk met een gewezen deelnemer eindigt door echtscheiding, ontbinding na scheiding van tafel en bed, of beëindiging van het geregistreerde partnerschap dan wel van wie de gemeenschappelijke huishouding met een gewezen deelnemer wordt beëindigd, is gelijk aan de premievrije aanspraak op nabestaandenpensioen, welke de gewezen deelnemer ten behoeve van de echtgenoot of partner heeft verkregen bij het eindigen van diens deelneming.

c. Indien na 9 mei 1973 meer dan één huwelijk is ontbonden dan wel meer dan één gemeenschappelijke huishouding is beëindigd vinden de sub-leden a en b overeenkomstige toepassing met dien verstande, dat op het bijzondere nabestaandenpensioen, ontleend aan het tweede of volgende huwelijk of gemeenschappelijke huishouding, reeds eerder toegekende bijzondere nabestaandenpensioenen in mindering worden gebracht.

- d. Indien de (gewezen) deelnemer en de echtgenoot of partner bij huwelijkse voorwaarden of bij een bij geschrift gesloten overeenkomst met het oog op de echtscheiding, ontbinding na scheiding van tafel en bed, of beëindiging van het geregistreerde partnerschap dan wel met het oog op de beëindiging van de gemeenschappelijke huishouding anders overeenkomen, zal aan de echtgenoot of partner op diens verzoek een verklaring worden verstrekt behelzende diens aanspraak op uit de overeengekomen of opgelegde afwijking voortvloeiende aanspraak op bijzonder nabestaandenpensioen. De overeenkomst is slechts geldig indien het pensioenfonds zich bereid heeft verklaard hiermee in te stemmen en bereid is een uit de afwijking voortvloeiend pensioenrisico te dekken dan wel het niveau van de uitkering aan te passen.
  - e. Op het bijzonder nabestaandenpensioen zijn de bepalingen genoemd in artikel 17 van overeenkomstige toepassing.
  - f. Indien een of meer bijzondere nabestaandenpensioenen zijn toegekend wordt het nabestaandenpensioen verminderd met het toegekende bijzonder nabestaandenpensioen respectievelijk de toegekende bijzondere nabestaandenpensioenen.
  - g. De pseudo-nabestaande ontvangt een bewijs van diens aanspraken.
  - h. Een pseudo-nabestaande met een aanspraak op bijzonder nabestaandenpensioen als bedoeld in de voorgaande leden, heeft het recht dit te vervreemden aan een eerdere of latere partner of echtgenoot van de overleden deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde, mits:
    - het pensioenfonds bereid is een eventueel uit die overdracht voortvloeiende wijziging van het risico te dekken;
    - de vervreemding onherroepelijk is; en
    - dit wordt overeengekomen bij notarieel verleden akte.
5. Wezenpensioen
- a. Het jaarlijks wezenpensioen bedraagt per wees 14% van het ouderdomspensioen berekend overeenkomstig het bepaalde in lid 2 van dit artikel.
  - b. Indien het wezenpensioen wordt toegekend aan de wees van een vóór de pensioendatum overleden deelnemer, wordt bij toepassing van sub a van dit lid het ouderdomspensioen gesteld op datgene, dat de deelnemer zou zijn gaan genieten bij verder ononderbroken deelnemerschap tot de pensioendatum. Voor de periode tussen de overlijdensdatum en de pensioendatum dient als basis het jaarloon, de pensioengrondslag en het ploegentoeslagpercentage, gelijk aan die over het jaar van overlijden.
  - c. Het in dit lid omschreven wezenpensioen wordt verdubbeld indien geen nabestaande en pseudo-nabestaande (meer) aanwezig is.
- d. Het wezenpensioen wordt voor maximaal 5 wezen uitgekeerd.
6. Algemeen
- a. De aanspraak op ouderdomspensioen van een deelnemer of gewezen deelnemer kan zonder toestemming van diens echtgenoot niet bij overeenkomst tussen die deelnemer of gewezen deelnemer en het

pensioenfonds of de werkgever worden verminderd anders dan bij afkoop zoals voorzien in de Pensioenwet. Dit is alleen anders als de echtgenoten het recht op pensioenverevening ingevolge de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding hebben uitgesloten.

- b. De aanspraak op nabestaandenpensioen ten behoeve van de echtgenoot of partner van de deelnemer of gewezen deelnemer kan zonder toestemming van die echtgenoot of partner niet bij overeenkomst tussen de deelnemer of gewezen deelnemer en het pensioenfonds of werkgever worden verminderd anders dan bij afkoop zoals voorzien in de Pensioenwet.
  - c. Elk beding in strijd met het bepaalde in dit lid is nietig.
7. Het bestuur kan in bijzondere gevallen voor de desbetreffende deelnemer in gunstige zin afwijken van de in dit artikel omschreven pensioenaanspraken, waarbij niet afgeweken zal worden van enig bindend voorschrift van de Pensioenwet, de toepasselijke wet- en regelgeving voor fiscaal gefacilieerde pensioenregelingen en het bepaalde in lid 1.

Artikel 8 Keuzerecht nabestaandenpensioen

1. De (gewezen) deelnemer heeft de mogelijkheid om geheel of gedeeltelijk afstand te doen van zijn aanspraken op nabestaandenpensioen als bedoeld in artikel 7 lid 3 om daarmee zijn aanspraak op ouderdomspensioen te verhogen.

Deze mogelijkheid geldt onder de volgende voorwaarden:

- a. De keuze kan eenmalig gemaakt worden op de ((volledig) vervroegde) pensioendatum en is onherroepelijk.
  - b. De keuze dient uiterlijk drie maanden voorafgaand aan de ((volledig) vervroegde) pensioendatum – op een door het pensioenfonds ter beschikking gesteld formulier aan het pensioenfonds kenbaar gemaakt te worden.
  - c. De (gewezen) deelnemer, met een echtgenoot of partner, die afstand wil doen van zijn aanspraken op nabestaandenpensioen dient het in sub b genoemd formulier mede te laten ondertekenen door voornoemde echtgenoot of partner ter verklaring dat deze met de uitruil akkoord is.
  - d. Het geheel of gedeeltelijk afstand doen van de aanspraken op nabestaandenpensioen heeft geen invloed op de hoogte van het wezenpensioen.
  - e. Een eventuele voor de pensioendatum verkregen premievrije aanspraak op bijzonder nabestaandenpensioen als bedoeld in artikel 7 lid 4, kan niet worden uitgeruild. De uitruil van het nabestaandenpensioen leidt in dat geval tot een evenredig mindere verhoging van het ouderdomspensioen.
2. Bij gedeeltelijke of volledige afstand van het nabestaandenpensioen wordt met inachtneming van het bepaalde in lid 1 de verhoging van het ouderdomspensioen vastgesteld conform de uitruilfactor zoals vermeld in bijlage 3 bij dit pensioenreglement.
  3. Voor de (gewezen) deelnemer die op de ((volledig) vervroegde) pensioendatum geen echtgenoot of partner heeft, dient bij de toepassing van dit artikel uitgegaan te worden van de aanname dat de (gewezen) deelnemer wel een echtgenoot of partner heeft. Het op basis van deze aanname toegekende fictieve nabestaandenpensioen zal op de ((volledig) vervroegde) pensioendatum worden aangewend ten behoeve van de in lid 1 bedoelde keuzemogelijkheid. Op dit fictieve nabestaandenpensioen worden in mindering gebracht eventuele voor de pensioendatum verkregen premievrije aanspraken op bijzonder nabestaandenpensioen als bedoeld in artikel 7 lid 4 (inclusief eventuele aanpassingen als bedoeld in artikel 15).
  4. Het keuzerecht op grond van dit artikel kan uitsluitend worden toegepast na de eventuele toepassing van het bepaalde in artikelen 17 (vervroegde en/of gedeeltelijke pensioeningang).

Artikel 9 Overige keuzemogelijkheden ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen

1. De (gewezen) deelnemer kan, onverminderd artikel 25, lid 2, een deel van het ouderdomspensioen omzetten in nabestaandenpensioen en wel op zodanige wijze dat het nabestaandenpensioen na omzetting maximaal gelijk is aan 100% van het ouderdomspensioen na omzetting. Omzetting vindt plaats conform de uitruilfactoren zoals vermeld in bijlage 3 bij dit pensioenreglement.
2. Voor de toepassing van lid 1 is, ingeval de (gewezen) deelnemer een echtgen(o)te danwel partner heeft, op een door het pensioenfonds aan te geven wijze schriftelijke instemming van deze echtgen(o)t(e) respectievelijk partner benodigd.
3. De (gewezen) deelnemer heeft uitsluitend in geval van volledige pensionering het recht de hoogte van het ouderdomspensioen te laten variëren, mits wordt voldaan aan de in dit artikel vermelden voorwaarden.
4. De hoogte van het ouderdomspensioen kan na ingang variëren mits de laagste uitkering niet minder bedraagt dan 75% van de hoogste uitkering. De mate van variatie zal uiterlijk op de ingangsdatum van het volledige ouderdomspensioen door het pensioenfonds worden vastgesteld.
5. Het hoogste ouderdomspensioen wordt uitgekeerd vanaf de pensioeningangsdatum tot uiterlijk 5 jaar na de AOW-ingangsdatum. Na afloop van de in de vorige volzin bedoelde periode, vindt uitkering van het laagste ouderdomspensioen plaats. Het ouderdomspensioen wordt uitgekeerd tot en met de maand, waarin de gepensioneerde overlijdt.
6. De variatie in de hoogte van het ouderdomspensioen vindt plaats op grond van een bij bestuursbesluit vast te stellen voor mannen en vrouwen gelijke factor variatie hoogte ouderdomspensioen. De bij dit bestuursbesluit behorende factoren zijn opgenomen in bijlage 4 van dit pensioenreglement.
7. De variatie in de hoogte van het ouderdomspensioen kan uitsluitend plaatsvinden na de eventuele toepassing van het bepaalde in artikelen 8 (keuzerecht nabestaandenpensioen), 9 (overige keuzemogelijkheden ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen) en 17 (vervroegde en/of gedeeltelijke pensioeningang). De variatie in de hoogte van het ouderdomspensioen heeft geen invloed op de hoogte van het nabestaanden- en wezenpensioen dat na toepassing van de voornoemde artikelen resteert.
8. Het verzoek ten aanzien van de variatie van de hoogte van het ouderdomspensioen moet op een door het pensioenfonds aan te geven wijze en tussen de zes en drie maanden vóór de (gewenste) ingangsdatum van het ouderdomspensioen bij het pensioenfonds worden ingediend.
9. Op het gestelde in dit artikel zijn de voorwaarden als genoemd in artikel 8 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 10 Verevening van pensioen bij scheiding

1. In geval van echtscheiding, scheiding van tafel en bed of beëindiging van een geregistreerd partnerschap na 30 april 1995 heeft de (voormalig) echtgenoot van de deelnemer, gewezen deelnemer respectievelijke gepensioneerde recht op uitbetaling van een deel van het ouderdomspensioen – verder te noemen 'bijzondere ouderdomspensioen' – op grond van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding, mits één van de beide echtgenoten binnen twee jaar na het tijdstip van echtscheiding, scheiding van tafel en bed, of beëindiging van een geregistreerde partnerschap hiervan op een bij wet voorgeschreven formulier mededeling heeft gedaan aan het pensioenfonds.
2. Het bepaalde in lid 1 van dit artikel vindt geen toepassing, indien de deelnemer, gewezen deelnemer respectievelijk gepensioneerde en de (voormalige) echtgenoot de toepasselijkheid van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding hebben uitgesloten bij huwelijkse voorwaarden, voorwaarden aangaan bij het geregistreerde partnerschap of bij een bij geschrift gesloten overeenkomst met het oog op de scheiding of beëindiging van het geregistreerde partnerschap. Ten bewijze hiervan dient een gewaarmerkt afschrift of uittreksel van de voorwaarden of overeenkomst aan het pensioenfonds te worden overlegd.
3. In afwijking van hetgeen in lid 1 van dit artikel is bepaald, vindt de in dat lid bedoelde pensioenverevening geen toepassing indien het bijzondere ouderdomspensioen op het tijdstip van scheiding een bedrag zoals genoemd in artikel 66 van de Pensioenwet niet te boven gaat.
4. Het recht op verevening kan alleen dan rechtstreeks jegens het pensioenfonds worden uitgeoefend, indien de scheiding binnen twee jaar na het tijdstip van de echtscheiding, scheiding van tafel en bed of beëindiging van een geregistreerd partnerschap op de in de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding voorgeschreven wijze aan het pensioenfonds is gemeld. Wanneer deze termijn is verlopen zal het pensioenfonds alleen dan meewerken aan verevening zoals bedoeld in lid 1 als het pensioenfonds hierbij, gehoord de actuaris, geen financiële risico's loopt.
5. Het bijzondere ouderdomspensioen wordt jaarlijks op dezelfde wijze overeenkomstig artikel 15 van dit pensioenreglement aangepast als de premievrije aanspraken op pensioen.
6. Het bestuur is bevoegd om de kosten van de pensioenverevening bij de deelnemer en diens (voormalige) echtgenoot in rekening te brengen.
7. Aan de voormalige echtgenoot wordt schriftelijk mededeling gedaan van het verleende recht. De deelnemer of gewezen deelnemer ontvangt daarvan een afschrift.

Artikel 11 Ingang en uitkering van pensioen

1. Het ouderdomspensioen gaat in op de pensioendatum en wordt uitgekeerd tot en met de maand van overlijden van de gepensioneerde.
2. Het nabestaandenpensioen respectievelijk het bijzondere nabestaandenpensioen gaat in op de eerste dag van de maand volgend op de dag van overlijden van de deelnemer of gewezen deelnemer en wordt uitgekeerd tot en met de maand van overlijden van de nabestaande respectievelijk pseudo-nabestaande.
3. Het ANW-hiaatpensioen voor de nabestaande van de deelnemer die conform artikel 23 gekozen heeft om het ANW-hiaatpensioen op vrijwillige basis te verzekeren gaat in op de eerste dag van de maand volgend op de dag van overlijden van de deelnemer of pensioengerechtigde en wordt uitgekeerd tot en met de maand van overlijden van de nabestaande, maar uiterlijk tot de AOW-gerechtigde leeftijd van de nabestaande.
4. Het wezenpensioen gaat in op de eerste van de maand volgend op de dag van overlijden van de deelnemer of gewezen deelnemer en wordt voor iedere wees uitgekeerd tot en met de maand, waarin voor het laatst voldaan wordt aan de bepalingen van artikel 1, lid 3, sub e.
5. De uitkering van de ten laste van het pensioenfonds komende pensioenen geschiedt door het pensioenfonds in euro's, bij achterafbetaling in maandelijkse termijnen ten kantore van het pensioenfonds. In geval van aanwijzing door de rechthebbende van een niet in Nederland gevestigde bankrekening, is het pensioenfonds bevoegd om de kosten van de uitbetaling in rekening te brengen bij de rechthebbende. Dit is mogelijk door deze kosten in mindering te brengen op de pensioenbedragen, welke worden uitgekeerd aan de rechthebbende.

Artikel 12 Bijdragen

1. De totale vaste premie is 21% van de gemaximeerde loonsom en ploegentoeslagpercentage. De werkgever betaalt, met inachtneming van dit artikel en het overige in dit pensioenreglement, een vaste premie zoals is vastgelegd in lid 4 van dit artikel en in de uitvoeringsovereenkomst. Deze premie wordt op het moment van aanvang van de onderhavige pensioenregeling conform een tussen sociale partners vastgestelde methodiek zoals omschreven in de ABTN vastgesteld. De door de werkgever verschuldigde premie en de deelnemersbijdrage worden iedere drie jaar herijkt.

Daarnaast draagt de werkgever de deelnemersbijdrage als bedoeld in lid 2 van dit artikel en de ANW-hiaatpremie als bedoeld in lid 3 van dit artikel af aan het pensioenfonds.

Als gevolg van de betaling van de totale vaste premie en de ANW-hiaatpremie heeft de onderneming voldaan aan diens verplichtingen.

Het bestuur wendt de totale vaste premie in de volgende volgorde aan:

- Uitvoerings- en administratiekosten;
  - Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid;
  - Jaarlijkse opbouw van het ouderdoms- en partnerpensioen;
  - Reserves.
2. De deelnemers dragen bij in de kosten van de pensioenregeling. De deelnemersbijdrage is gelijk aan 9,6% per jaar van de in artikel 6 bedoelde pensioengrondslag. De verschuldigde bijdrage wordt iedere drie jaar voor de toekomstige pensioenopbouw opnieuw vastgesteld.
  3. Voor deelnemers die op grond van artikel 23 lid 1 de keuze hebben gemaakt voor een vrijwillig ANW-hiaatpensioen, geldt dat de premie volledig voor rekening van de deelnemer komt en door de werkgever maandelijks wordt ingehouden op het salaris. Als de dekking van het vrijwillig ANW-hiaatpensioen na ingang van het pensioen in stand blijft, wordt de premie maandelijks verrekend met de uitkering van het pensioen.
  4. De door de werkgever over enig jaar verschuldigde premiebijdrage is op het moment van aanvang van de onderhavige pensioenregeling 14% van de gemaximeerde loonsom en ploegentoeslagpercentage. De verschuldigde bijdrage wordt, met inachtneming van de uitvoeringsovereenkomst, iedere drie jaar voor de toekomstige pensioenopbouw opnieuw vastgesteld.
  5. Het ploegentoeslagpercentage is per 1 januari van enig deelnemersjaar gelijk aan de ploegentoeslag en eventuele afbouw-ploegentoeslag gedeeld door het vaste salaris en eventueel persoonlijke toeslag. Indien niet gedurende het gehele deelnemersjaar sprake is geweest van ploegendienst wordt het ploegentoeslagpercentage voor het betreffende jaar pro rata vastgesteld.
  6. De aanspraken op pensioen dienen steeds aan het einde van het kalenderjaar, of indien dat eerder is, bij de beëindiging van het deelnemerschap als bedoeld in artikel 13, volledig te zijn gefinancierd.

7. De werkgever heeft de bevoegdheid bij ingrijpende wijziging van de omstandigheden haar bijdragen te verminderen of te beëindigen, met name:
  - in geval van verhoging of uitbreiding van de pensioenen volgens de sociale verzekeringswetgeving;
  - indien haar financiële toestand de onverminderde voortzetting niet toelaat;
  - ingeval de werkgever op grond van een verplichtstellingbeschikking verplicht is (een deel van) de werknemers aan te melden bij een bedrijfstakpensioenfonds.

8. Wanneer de werkgever voornemens is om tot de uitoefening van deze bevoegdheid over te gaan doet zij hiervan onverwijld schriftelijk mededeling aan het pensioenfonds, alsmede aan diegene wiens pensioen of aanspraak op pensioen daardoor wordt getroffen. De bij het pensioenoverleg betrokken werknemersbonden worden hierover door de werkgever schriftelijk geïnformeerd. Het bestuur van het pensioenfonds verstrekt een afschrift van de mededeling van de werkgever aan de deelnemers.

Als dan wordt dit pensioenreglement aangepast conform het bepaalde in artikel 12 van de statuten. De reeds opgebouwde pensioenaanspraken worden daarbij gerespecteerd.

Artikel 13 Rechten bij beëindiging van het deelnemerschap vóór de pensioendatum anders dan door overlijden van de deelnemer

1. Bij beëindiging van het dienstverband en daarmee het deelnemerschap vóór de pensioendatum, anders dan wegens overlijden, behoudt de gewezen deelnemer premievrije rechten op de in dit pensioenreglement omschreven pensioenen, het gestelde in artikel 11 lid 6 en 7 wordt hierbij in acht genomen.

Uitzondering hierop is een eventueel op vrijwillige basis verzekerd ANW-hiaatpensioen. Het ANW-hiaatpensioen komt dan te vervallen. Van de behouden premievrije rechten wordt aan de gewezen deelnemer een bewijs afgegeven.

2. Het bestuur is bevoegd met een deelnemer die gedurende tenminste drie jaren deelnemer is geweest aan deze pensioenregeling, een overeenkomst aan te gaan om de deelneming direct na beëindiging van het deelnemerschap overeenkomstig lid 1, vrijwillig voor ten hoogste drie jaren na de beëindiging van de dienstbetrekking voort te zetten. Het bestuur stelt de voorwaarden op voor betaling van de premie, die door het bestuur op advies van de actuaris wordt vastgesteld en welke volledig voor rekening van de deelnemer komt. Artikel 7 lid 7 is van overeenkomstige toepassing.
Dit lid wordt toegepast met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens de Wet op de loonbelasting 1964.
3. Het pensioenfonds maakt, indien sprake is van beëindiging van het deelnemerschap na 1 januari 2018, gebruik van het recht om na de datum van beëindiging van het deelnemerschap de aanspraak op ouderdomspensioen automatisch over te dragen naar de nieuwe uitvoerder, indien de uitkering van het ouderdomspensioen op jaarbasis minder bedraagt dan het bedrag als bedoeld in artikel 66 van de Pensioenwet. Deze automatische waardeoverdracht houdt in dat de overdracht kan plaatsvinden op initiatief van Pensioenfonds Forbo en dat de overdracht plaatsvindt zonder dat de deelnemer daar een rol in heeft. De deelnemer heeft geen mogelijkheden om de automatische overdracht tegen te houden en er is geen offerte- of bezwaartraject. Een bijbehorende aanspraak op partner- en wezenpensioen wordt eveneens overgedragen. Het bijzonder partnerpensioen wordt niet overgedragen.

Wanneer het na vijf mislukte pogingen om tot automatische waardeoverdracht over te gaan, in een periode van minimaal vijf jaar, nog steeds niet mogelijk is om het kleine pensioen over te dragen kan het pensioenfonds vanaf 1 januari 2024 alsnog tot tussentijdse afkoop overgaan. Deze afkoop kan echter alleen met instemming van de gewezen deelnemer plaatsvinden.

Afkoop op pensioendatum van een dergelijk klein pensioen is nog steeds mogelijk, echter alleen met instemming van de deelnemer.
Een bijbehorende aanspraak op partner- en wezenpensioen wordt dan eveneens afgekocht.

4. Bij beëindiging van het deelnemerschap vóór 1 januari 2018, worden de pensioenaanspraken, indien de uitkering van het ouderdomspensioen op jaarbasis minder bedraagt dan het bedrag als bedoeld in artikel 66 van de Pensioenwet niet meer afgekocht.
Eerst zal gekozen worden voor de mogelijkheid van eenmalige automatische

waardeoverdracht in 2020. Een bijbehorende aanspraak op partner- en wezenpensioen wordt eveneens overgedragen. Hierbij zijn de volgende stappen gedefinieerd:

- na 1 januari 2020 gebruik maken van de mogelijkheid tot automatische waardeoverdracht middels een eenmalige opschoonactie voor de kleine pensioenen die ontstaan zijn vóór 1 januari 2018.
  - na 1 januari 2020 alsnog pogen om de kleine pensioenen waarvan automatische waardeoverdracht niet gelukt is, met instemming van de gewezen deelnemer, alsnog tussentijds af te kopen.
  - eventuele nog resterende kleine pensioenen waarvan zowel de automatische waardeoverdracht als afkoop niet gelukt is, blijven staan en kunnen op pensioendatum alsnog worden afgekocht met instemming van de gewezen deelnemer. Een bijbehorende aanspraak op partner- en wezenpensioen wordt dan eveneens afgekocht.
5. De uitkering ineens bij afkoop als bedoeld in de leden 6 en 7 van dit artikel wordt berekend door middel van een afkoopvoet. Deze afkoopvoet wordt door het bestuur, gehoord de actuaire, op basis van collectieve actuariële gelijkwaardigheid vastgesteld en is in bijlage 2 bij dit pensioenreglement opgenomen.
  6. Na de waardeoverdracht of uitbetaling van de uitkering ineens kunnen geen rechten meer worden ontleend aan de betreffende periode(n) van deelneming.
  7. Bij beëindiging van het deelnemerschap vanaf 1 januari 2019, vervallen de pensioenaanspraken van de gewezen deelnemer van rechtswege, indien de uitkering van het ouderdomspensioen op de pensioendatum niet meer zal bedragen dan € 2,- per jaar. Deze bepaling is niet van toepassing indien de gewezen deelnemer verhuist naar een aan andere Europese lidstaat en hij het fonds daarover bij einde deelneming heeft geïnformeerd.

Artikel 13a Premievrije voortzetting van pensioenverwerving bij arbeidsongeschiktheid

1. Voor de deelnemer voor wie conform de beschikking van het UWV arbeidsongeschiktheid bestaat in de zin van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA), geldt het volgende:
  - a. De arbeidsongeschikte deelnemer behoudt geheel of gedeeltelijk recht op de in dit pensioenreglement omschreven pensioenen, indien en zolang de arbeidsongeschikte deelnemer voor ten minste 35% arbeidsongeschikt is volgens de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA).
  - b. Voor de arbeidsongeschikte deelnemer komt vanaf de datum van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid de bijdrage als bedoeld in artikel 12, lid 2 te vervallen voor het deel dat de arbeidsongeschikte deelnemer conform het bepaalde in sub d van dit lid is vrijgesteld in verband met arbeidsongeschiktheid, met uitzondering van de premie voor het ANW-hiaatpensioen.
  - c. De kosten van de premievrije verwerving van pensioenaanspraken komen voor rekening van het pensioenfonds, voor het deel dat de arbeidsongeschikte deelnemer conform het bepaalde in sub d van dit lid is vrijgesteld in verband met arbeidsongeschiktheid, met uitzondering van de premie voor het ANW-hiaatpensioen.
  - d. De mate van premievrije verwerving van pensioenaanspraken is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De mate van arbeidsongeschiktheid is het percentage waarvoor de deelnemer op grond van de beschikking van het UWV conform de Wet WIA arbeidsongeschikt is verklaard. De volgende indeling wordt aangehouden:

<i>Arbeidsongeschiktheidspercentage</i>	<i>Percentage van premievrijstelling</i>
< 35%	0,0%
35% - 45%	40,0%
45% - 55%	50,0%
55% - 65%	60,0%
65% - 80%	72,5%
> 80%	100,0%

- e. De totale pensioenopbouw van de (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemer, die tevens pensioen op grond van dit pensioenreglement opbouwt uit hoofde van een dienstverband, bedraagt maximaal 100% van de pensioenopbouw die deze (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemer kan opbouwen als ware hij een deelnemer met een volledig dienstverband.
- f. Het ten tijde van de datum van volledige arbeidsongeschiktheid geldende jaarloon wordt jaarlijks per 1 januari van elk daaropvolgend jaar en uiterlijk tot de pensioendatum verhoogd op basis van de collectieve salarisverhoging, zoals die over het direct voorafgaande jaar binnen de desbetreffende werkgever is toegekend, met een maximum van 2% per jaar. Hetzelfde geldt voor het ploegentoeslagpercentage. Bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid geldt vorenstaande ook voor het gedeelte van het salaris waarover premievrij

pensioenaanspraken worden verworven.

- g. Indien een wijziging optreedt in de arbeidsongeschiktheidsgraad van de deelnemer, dan wordt voor betrokkene het percentage van premievrijstelling op het tijdstip van wijziging hernieuwd vastgesteld aan de hand van de tabel in sub d. Een toename van de mate van arbeidsongeschiktheid heeft slechts een toename van de mate van premievrijstelling tot gevolg, voor zover de arbeidsongeschikte deelnemer vóór het wijzigen van het arbeidsongeschiktheidspercentage voor dat deel nog pensioenaanspraken verwerft in de pensioenregeling.

Indien in zodanig geval sprake is van een afname van de arbeidsongeschiktheidsgraad én de deelnemer zijn arbeidstijd bij de aangesloten onderneming tegelijkertijd uitbreidt respectievelijk zijn arbeid hervat, dan zijn de bepalingen van dit pensioenreglement inzake een niet-arbeitsongeschikte deelnemer (weer) van toepassing op het deel van zijn aanspraken ten aanzien waarvan géén premievrijstelling (meer) van toepassing is.

Indien betrokkene bij een vermindering van het arbeidsongeschiktheidspercentage zijn arbeidstijd bij de aangesloten onderneming niet uitbreidt respectievelijk zijn arbeid niet hervat, dan is het bepaalde in artikel 13 van toepassing ten aanzien van het deel van zijn pensioenaanspraken waarvoor de premievrijstelling niet langer geldt.

- h. De premievrije voortzetting als bedoeld in dit artikel eindigt met ingang van het moment waarop geen sprake meer is van arbeidsongeschiktheid in de zin van de WIA conform de beschikking van het UWV, doch uiterlijk op de eerste van de volgende tijdstippen: pensioendatum, de AOW-gerechtigde leeftijd, de eerdere pensioeningangsdatum of het moment van overlijden.

Artikel 14 Waardeoverdracht

1. Dit artikel ziet op waardeoverdrachten van pensioenen met een waarde boven de afkoopgrens zoals in artikel 13 wordt bepaald.
2. De deelnemer die vóór de indiensttreding bij de werkgever heeft deelgenomen in de pensioenregeling van een vorige werkgever bij wie de dienstbetrekking na 8 juli 1994 is beëindigd en die op basis daarvan premievrije pensioenaanspraken heeft opgebouwd bij een pensioenfonds of verzekeraar in de zin van de Pensioenwet, heeft het recht de overdrachtswaarde van die pensioenaanspraken door middel van waardeoverdracht over te laten dragen aan het pensioenfonds. De waardeoverdracht vindt plaats, mits wordt voldaan aan alle bepalingen ter zake van waardeoverdracht in de Pensioenwet en de daarop gebaseerde aanvullende regelgeving.
3. Het pensioenfonds zal de in lid 1 bedoelde overdrachtswaarde omzetten in pensioenaanspraken als bedoeld in dit pensioenreglement en conform de bepalingen ter zake van waardeoverdracht in de Pensioenwet en de daarop gebaseerde aanvullende regelgeving.
4. Bij beëindiging van het deelnemerschap als bedoeld in artikel 13 heeft de gewezen deelnemer het recht de overdrachtswaarde van de aldaar bedoelde premievrije pensioenaanspraken over te laten dragen aan een door de Pensioenwet toegelaten pensioenfonds of verzekeraar, die de pensioenregeling uitvoert van de nieuwe werkgever. De waardeoverdracht vindt plaats, mits wordt voldaan aan alle bepalingen ter zake van waardeoverdracht in de Pensioenwet en de daarop gebaseerde aanvullende regelgeving.
5. Het in het lid 3 bepaalde is niet van toepassing indien de financiële toestand van het pensioenfonds een wettelijk afdwingbare waardeoverdracht volgens de Pensioenwet niet toelaat. Zodra de financiële toestand van het pensioenfonds een dergelijke waardeoverdracht volgens de Pensioenwet weer wel toelaat, informeert het pensioenfonds de gewezen deelnemer over de mogelijkheid alsnog de waardeoverdracht te realiseren.
6. Het bestuur is bevoegd om op verzoek van de deelnemer op nader door het bestuur vast te stellen voorwaarden en met inachtneming van de bepalingen in de Pensioenwet het eerste en tweede lid van dit artikel toe te passen indien de deelnemer premievrije aanspraken heeft verworven in een dienstbetrekking die vóór 8 juli 1994 individueel is beëindigd. Een dergelijke overdracht dient te voldoen aan zowel de daaraan door het bestuur gestelde eisen als de ter zake van in de Pensioenwet gestelde eisen.
7. Na waardeoverdracht als bedoeld in de leden 3 en 5 vervallen alle aanspraken die de gewezen deelnemer jegens het pensioenfonds heeft.

Artikel 15 Aanpassingen van de pensioenen

1. Het bestuur besluit jaarlijks of een toeslag wordt verleend, rekening houdend met de financiële positie van het pensioenfonds. Hierbij wordt aangesloten bij de wettelijke regels omtrent toeslagverlening en de wettelijke ondergrenzen voor toeslagverlening worden hierbij gevolgd. Indien het bestuur besluit tot het toekennen van een toeslag, wordt als maatstaf voor zowel de actieve deelnemers als voor de pensioengerechtigde/gepensioneerde deelnemers de 'Consumentenprijsindex (alle bestedingen) afgeleid' over de periode oktober tot oktober van het jaar daaraan voorafgaand gehanteerd. De beleidsdekkingsgraad van oktober wordt gehanteerd als maatstaf voor voldoende dekkingsgraad.
2. Indien en voor zover het bestuur besluit tot het verlenen van een toeslag, dan komen de volgende pensioenen voor toeslagverlening in aanmerking:
  - a. opgebouwde pensioenaanspraken van de actieve deelnemers als bedoeld in artikel 7;
  - b. per 1 januari van enig deelnemersjaar vastgestelde ploegentoeslagpercentage zoals bedoeld in artikel 12, lid 5;
  - d. premievrij gemaakte opgebouwde pensioenaanspraken van de gewezen deelnemers als bedoeld in artikel 13 en 13a;
  - e. per 31 december 2012 premievrij gemaakte aanspraken en rechten op ouderdomspensioen en partnerpensioen als bedoeld in artikel 26;
  - f. pensioenrechten van pensioengerechtigden als bedoeld in artikel 11, met uitzondering van ingegane ANW-hiaatpensioenen.
3. De hiervoor bedoelde toeslagverlening vindt, voor zover het bestuur tot toeslagverlening besluit, plaats per 1 januari van enig jaar.
4. Bij voldoende hoogte van de beleidsdekkingsgraad kan het bestuur besluiten tot reparatie van gemiste toeslagen. De in het verleden niet toegekende toeslagen worden, met een maximum van vijf jaar terug, cumulatief in aanmerking genomen bij de reparatie van gemiste toeslagen. Dit kan alleen geschieden indien die toeslagverlening geen gevolgen heeft voor de toeslagverlening in de toekomst, dat de beleidsdekkingsgraad het niveau van het vereist eigen vermogen behoudt en in enig jaar ten hoogste een vijfde deel van het vermogen dat voor inhaaltoeslagverlening beschikbaar is, wordt aangewend.
5. Het pensioenfonds behoudt zicht het recht voor om de voorwaarden voor de toekenning het toeslagbeleid volgens de bepalingen in de Pensioenwet, in de statuten en de pensioenreglementen aan te passen. Indien een wijziging van het hierboven beschreven toeslagbeleid plaatsvindt, geldt de wijziging voor alle deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden.

Artikel 16 Wettelijke voorzieningen, cumulatie van pensioenen

1. Indien na 1 januari 2015 sociale, civiele en fiscale wetten of publiekrechtelijke of privaatrechtelijke verplicht gestelde regelingen met betrekking tot pensioenvoorzieningen mochten worden ingevoerd of gewijzigd, zal, indien de werkgever daartoe termen aanwezig acht, de in dit pensioenreglement neergelegde pensioenregeling – met inachtneming van eventuele wettelijke voorschriften te dien aanzien – aan de gewijzigde omstandigheden worden aangepast en dit pensioenreglement dienovereenkomstig worden gewijzigd conform het bepaalde in artikel 12 leden 2 en 3 van de statuten.

De aanpassing van het pensioenreglement treedt in werking bij invoering of wijziging van de bedoelde voorzieningen, terwijl het desbetreffende bestuursbesluit tot aanpassing tot stand dient te komen binnen één jaar na de invoering of wijziging van bedoelde voorzieningen. Evenwel mogen door een dergelijke wijziging de op achterliggende deelnemersjaren betrekking hebbende aanspraken op pensioen krachtens dit pensioenreglement en die krachtens vorenbedoelde sociale, civiele en fiscale wetten of publiekrechtelijke of privaatrechtelijke regelingen, welke geacht kunnen worden op achterliggende deelnemersjaren betrekking te hebben, gezamenlijk niet dalen beneden het niveau van de op achterliggende deelnemersjaren betrekking hebbende totale aanspraken van de deelnemer op pensioen krachtens dit pensioenreglement en die krachtens eerder bedoelde wetten of publiekrechtelijke of privaatrechtelijke regelingen zoals tot stand gekomen vóór de vorenbedoelde invoering of wijziging, met inachtneming van artikel 24, lid 3 van dit pensioenreglement.

2. Indien als gevolg van de in lid 1 bedoelde aanpassing van de pensioenaanspraken reserves vrijvallen, zullen deze het eigendom van het pensioenfonds blijven.

Artikel 17 Vervroegde en/of gedeeltelijke pensioeningang

1. Het bestuur kan op verzoek van de (gewezen) deelnemer en onder het stellen van voorwaarden het ouderdomspensioen (gedeeltelijk) vervroegd laten ingaan, mits de arbeidsovereenkomst met de werkgever dan wel in geval van een gewezen deelnemer de huidige werkgever (gedeeltelijk) is beëindigd wegens pensionering. De (gewezen) deelnemer verklaart dit schriftelijk op een door het pensioenfonds aan te geven wijze. De keuze voor (gedeeltelijke) vervroeging is eenmalig en op zijn vroegst mogelijk vanaf de eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt. Alsdan wordt het (ingegane deel van het) ouderdomspensioen actuariael herrekend op basis van door het bestuur vast te stellen factoren die in bijlage 1 bij dit pensioenreglement zijn opgenomen. Het nabestaandenpensioen is maximaal gelijk aan 70% van het vanaf de (gedeeltelijk) vervroegde pensioendatum uit te keren verlaagde ouderdomspensioen.
2. In aanvulling op het bepaalde in lid 1 en artikel 9 lid 4 (en verder) kan het bestuur op verzoek van de (gewezen) deelnemer het tot de AOW-gerechtigde leeftijd uit te keren ouderdomspensioen verhogen, in ruil voor een verlaging van het vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd uit te keren ouderdomspensioen. Het vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd uit te keren verlaagde ouderdomspensioen is in dat geval gelijk aan 75% van het tot de AOW-gerechtigde leeftijd uit te keren ouderdomspensioen. Voor wat betreft het uitkeringsniveau voorafgaand aan de AOW-gerechtigde leeftijd kan bij de vaststelling van de begrenzing als bedoeld in de voorgaande volzin een bedrag ter grootte van de dubbele AOW-uitkering voor een gehuwde, als omschreven in de Algemene Ouderdomswet, buiten beschouwing blijven.

Het nabestaandenpensioen is in dat geval maximaal gelijk aan 70% van het vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd uit te keren verlaagde ouderdomspensioen.

Ingeval er sprake is van één of meer bijzondere nabestaandenpensioenen kan het bestuur het verzoek van de (gewezen) deelnemer alleen inwilligen, als het totale bijzondere nabestaandenpensioen minder bedraagt dan de hiervoor bedoelde maximaal 70% van het vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd uit te keren verlaagde ouderdomspensioen.

Bij toepassing van dit lid in combinatie met volledige vervroeging van de pensioendatum als bedoeld in lid 1, zal eerst toepassing worden gegeven aan lid 1 alvorens de variatie in pensioenhoogte in de uitvoering worden toegepast.
3. Het in de leden 1 en 2 bedoelde verzoek van de (gewezen) deelnemer kan alleen worden ingewilligd indien de echtgeno(o)t(e) dan wel partner van de (gewezen) deelnemer hiervoor instemming heeft verleend op een door het pensioenfonds aan te geven wijze.
4. Een keuze voor gedeeltelijk vervroegd pensioen (deeltijdpensioen) dient in overleg met, en met goedkeuring van, de werkgever nader bepaald te worden. De periode van gedeeltelijk vervroegd pensioen (deeltijdpensioen) moet direct aansluiten op de volledige pensionering.

Artikel 18   Uitgesloten risico's, beperkingen

1. Indien en voor zover het pensioenfonds krachtens artikel 4, lid 1 van de statuten pensioenverplichtingen heeft verzekerd bij een of meer levensverzekeringsmaatschappijen, zijn de voorwaarden van die overeenkomst(en) van levensverzekering mede van toepassing op die pensioenverplichtingen.
2. De voorwaarden van levensverzekering als in lid 1 bedoeld, liggen voor de deelnemers ter inzage bij de penningmeester van het pensioenfonds.

Artikel 19 Afkoop, beslag en overdracht

1. Beslag op pensioen of een aanspraak op pensioen is slechts mogelijk indien en voor zover dit wettelijk is toegestaan.
2. De pensioenaanspraken uit hoofde van dit pensioenreglement kunnen niet worden afgekocht, vervreemd of prijsgegeven, dan wel formeel of feitelijk voorwerp van zekerheid worden, behoudens in de bij of krachtens dit pensioenreglement voorziene gevallen. Het voorgaande is niet van toepassing in geval van het verlenen van zekerheid voor het verkrijgen van uitstel van betaling als bedoeld in artikel 25, lid van de Invorderingswet 1990 of als vervreemding plaatsvindt op grond van artikel 7 lid 4, sub h van dit pensioenreglement.
3. Volmacht tot invordering van het pensioen in welke vorm en onder welke benaming dan ook verleend, is steeds herroepelijk.
4. Elk beding strijdig met het bepaalde in een van de voorgaande leden is nietig.

Artikel 20 Verplichting tot het verstrekken van opgave

1. Ieder, die op grond van de bepalingen van dit pensioenreglement aanspraak c.q. recht op een uitkering van enig pensioen heeft, dan wel te eniger tijd voor zodanige uitkering in aanmerking kan komen, is verplicht aan de goede uitvoering van het in dit pensioenreglement bepaalde mede te werken en alle zodanige gegevens, inlichtingen en bewijsstukken over te leggen, als door het bestuur in het belang van een juiste toepassing van de statuten en van dit pensioenreglement noodzakelijk wordt geoordeeld.
2. Om in aanmerking te komen voor nabestaandenpensioen ten behoeve van de partner, legt de deelnemer ten bewijze van de gemeenschappelijke huishouding aan het pensioenfonds de notarieel verleden samenlevingsovereenkomst als bedoeld in artikel 1, lid 3, sub d over.
3. Onverminderd het in het eerste lid van dit artikel bepaalde is de deelnemer of gewezen deelnemer verplicht de beëindiging van de gemeenschappelijke huishouding zo spoedig mogelijk en op schriftelijke wijze aan het pensioenfonds mee te delen.
4. De informatie als beschreven in dit artikel dient binnen 60 dagen na plaatsvinden van de gebeurtenis, zoals genoemd in lid 2 of 3, aan het pensioenfonds te worden verstuurd.

Artikel 21 Verstrekken van informatie door het pensioenfonds

1. Het pensioenfonds informeert de deelnemer, gewezen deelnemer, aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde conform de bepalingen van de Pensioenwet en de daarop gebaseerde regelgeving.
2. Het pensioenfonds informeert de deelnemer binnen drie maanden na een wijziging in de pensioenovereenkomst over die wijziging en de mogelijkheid om het gewijzigde pensioenreglement op te vragen bij het pensioenfonds.
3. Het pensioenfonds verstrekt de deelnemer bij toetreding tot de in dit pensioenreglement opgenomen pensioenregeling en nadien jaarlijks een opgave van o.a. de hoogte van de opgebouwde pensioenaanspraken en van de te bereiken pensioenaanspraken middels het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) conform de geldende wetgeving. In dit UPO zijn alle in de wet opgenomen verplichte onderdelen weergegeven.
4. Het pensioenfonds verstrekt de deelnemer jaarlijks een opgave van de aan het desbetreffende of voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen waardeaanwinst van pensioenaanspraken overeenkomstig artikel 3.127 van de Wet inkomstenbelasting 2001 en de daarop berustende bepalingen (zgh factor A). De opgave wordt verstrekt binnen tien maanden na afloop van het kalenderjaar waarop de pensioenaanwinst betrekking heeft. Informatie over toeslagverlening, informatie over eventuele vermindering van pensioenrechten op grond van artikel 134 PW.
5. Het pensioenfonds verstrekt op verzoek van de deelnemer, gewezen deelnemer, pensioengerechtigde of de gewezen partner:
  - a. Een opgave van zijn/haar opgebouwde pensioenaanspraken;
  - b. Reglementair te bereiken pensioenaanspraken (in drie scenario's
  - c. De voor hem/haar relevante informatie over beleggingen en het MVO-beleid.
6. Daarnaast stelt het pensioenfonds op haar website voor de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde beschikbaar:
  - a. informatie over de pensioenregeling;
  - b. verdere informatie over de pensioenregeling;
  - c. informatie over de uitvoeringskosten;
  - d. het bestuursverslag en de jaarrekening;
  - e. de verklaring inzake beleggingsbeginselen;
  - f. informatie over het financieel crisisplan;
  - g. informatie over het herstelplan of geactualiseerd herstelplan;
  - h. het pensioenreglement;
  - i. de uitvoeringsovereenkomst;
  - j. informatie over de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds;
  - k. informatie over het van toepassing zijn van een aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet;
  - l. informatie over de aanstelling van een bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet;
  - m. informatie over op welke wijze in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen (zoals opgenomen in de beleggingsbeginselen van het fonds).
7. Het pensioenfonds is bevoegd een vergoeding van de deelnemer te vragen voor het verstrekken van de in lid 6, sub d tot en met k genoemde documenten.

8. Het pensioenfonds is bevoegd om kosten, gemaakt om het juiste adres van de deelnemer, gewezen deelnemer of pensioengerechtigde te achterhalen omdat deze dit niet heeft doorgegeven, separaat bij hem in rekening te brengen.

Artikel 22 Gedeeltelijk dienstverband

1. Indien anders dan als gevolg van toepassing van een wachtgeldregeling, voor zover daartoe een regeling is getroffen en met inachtneming van de terzake geldende fiscale maxima, de tussen de werkgever en de deelnemer overeengekomen werktijd minder dan de normale werktijd bedraagt, wordt (worden):
  - a. voor de bepaling van de pensioengrondslag wordt het jaarloon vermenigvuldigd met een breuk, waarvan de teller gelijk is aan het aantal uren van de normale wekelijkse werktijd van de groep van werknemers met volledig dienstverband, waartoe de deelnemer behoort, en de noemer gelijk aan het aantal uren van de normale wekelijkse werktijd van de deelnemer. Iedere wijziging in de overeengekomen wekelijkse werktijd of van de normale wekelijkse werktijd wordt doorgevoerd in de maand waarin deze plaatsvindt;
  - b. voor de toepassing van artikel 6, lid 3, wordt elk deelnemersjaar gedurende welke dit artikel 22 van toepassing is, vermenigvuldigd met het omgekeerde van de in sub a bedoelde breuk;
  - c. de in artikel 12 bedoelde bijdrage over de pensioengrondslag vermenigvuldigd met het omgekeerde van de in sub a bedoelde breuk;

Artikel 23 Vrijwillig ANW-hiaatpensioen en overige vrijwillige verzekeringen

Vrijwillig ANW-hiaatpensioen

1. De deelnemer kan op vrijwillige basis een ANW-hiaatpensioen via het pensioenfonds verzekeren. Gekozen kan worden voor een dekking van EUR 6.250 of EUR 12.500 per jaar. De dekking van het ANW-hiaatpensioen eindigt uiterlijk op de 70-jarige leeftijd of zoveel eerder als de deelnemer gewezen deelnemer wordt. Op de pensioendatum heeft de deelnemer de keuze om de dekking te beëindigen of door te laten lopen tot de 70-jarige leeftijd. De uitkering vindt plaats tot maximaal de AOW-gerechtigde leeftijd van de nabestaande of het eerdere moment van overlijden van de nabestaande.

Het pensioenfonds heeft het ANW-hiaatpensioen herverzekerd bij een verzekeraar. De voorwaarden voor de dekking van het ANW-hiaatpensioen zoals vastgesteld door de herverzekeraar zijn van overeenkomstige toepassing en zijn bij het pensioenfonds op te vragen. Bij wijziging van een eerder gemaakte keuze kan een medische keuring plaatsvinden conform de Wet op de medische keuringen en de voorwaarden van de herverzekeraar.

De premie wordt door de herverzekeraar vastgesteld en komt volledig voor rekening van de deelnemer dan wel de pensioengerechtigde.

2. De eerste volzin van lid 3 is voor wat betreft de voorwaarden van overeenkomstige toepassing op de pensioenaanspraken zoals bedoeld in lid 1 van dit artikel.

Overige vrijwillige verzekeringen

3. Het pensioenfonds kan verdere vrijwillige aanvullende pensioenaanspraken verzekeren tegen betaling van een periodieke premie dan wel een inkoopsom waarvan de hoogte wordt berekend op basis van de door het bestuur, gehoord de actuaris, vastgestelde grondslagen die volledig voor rekening van de deelnemer komt.
4. Indien een deelnemer van de mogelijkheid zoals bedoeld in lid 3 gebruik maakt, zal aan de deelnemer schriftelijk mededeling worden gedaan van de aanvullende pensioenaanspraken en van de daarbij gestelde voorwaarden, welke in een individueel addendum op dit pensioenreglement zullen worden vastgelegd. Artikel 24 lid 3 is van overeenkomstige toepassing.

Algemeen

5. De verzekering van vrijwillige (aanvullende) pensioenaanspraken zoals bedoeld in lid 1 en lid 3 van dit artikel zal niet in strijd zijn met de bepalingen in de Pensioenwet, de Wet op het financieel toezicht of andere - waaronder fiscale - wetgeving.
6. In geen geval kan de werkgever worden aangesproken voor de in lid 1 en lid 3 bedoelde afspraken inzake vrijwillige aanvullende pensioenafspraken.

Artikel 24 Wijziging van het pensioenreglement

1. Het bestuur is bevoegd het pensioenreglement te wijzigen met inachtneming van het bepaalde in de statuten en de uitvoeringsovereenkomst. Ingeval de voorgenomen wijziging een wijziging van de pensioenovereenkomst betreft, zal het bestuur de wijziging, met inachtneming van het bepaalde in de statuten en de uitvoeringsovereenkomst, eerst voorleggen aan sociale partners.
2. Een wijziging van het pensioenreglement zal niet leiden tot aantasting van de op het tijdstip van wijziging verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten met uitzondering van de wijziging van het pensioenreglement als bedoeld in lid 3.
3. Een pensioenfonds kan verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten, met inachtneming van de ABTN, uitsluitend verminderen indien:
  - a. het pensioenfonds gezien de beleidsdekkingsgraad niet voldoet aan de bij of krachtens de Pensioenwet gestelde eisen ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen of het vereist eigen vermogen;
  - b. het pensioenfonds niet in staat is binnen een redelijke termijn te voldoen aan de bij of krachtens de Pensioenwet gestelde eisen ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen of het vereist eigen vermogen zonder dat de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, andere aanspraakgerechtigden of de werkgever onevenredig worden geschaad; en
  - c. alle overige beschikbare sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet in het herstelplan.

Indien en voor zover het bestuur besluit tot een vermindering van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten zoals omschreven deze bepaling, dan stelt het bestuur een uniform percentage vast voor alle deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden.

4. Het pensioenfonds informeert de (gewezen) deelnemers, pensioen- en aanspraakgerechtigden, DNB en de onderneming schriftelijk over het besluit tot vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten.
5. De vermindering als bedoeld in het derde lid kan op zijn vroegst een maand nadat de (gewezen) deelnemers, pensioen- en aanspraakgerechtigden en de onderneming hierover zijn geïnformeerd, worden gerealiseerd.
6. Het compenseren van kortingen vindt plaats onder dezelfde voorwaarden als inhaaltoeslagverlening zoals opgenomen in artikel 15 lid 4. Indien in het verleden zowel toeslagen niet zijn toegekend als pensioenaanspraken en pensioenrechten zijn verminderd, wordt eerst de vermindering (tot maximaal 5 jaar terug) ongedaan gemaakt en kan daarna inhaaltoeslagverlening (tot maximaal 5 jaar terug) plaatsvinden.

Artikel 25 Fiscale maxima

1. Uitsluitend voor de toepassing van dit artikel wordt onder het fiscale pensioengevend loon verstaan het jaarloon, waaronder de ploegentoeslag, echter met uitzondering van een door de werkgever ter beschikking gestelde auto, met een maximum van het fiscaal maximaal toegestane pensioengevend loon (voor hoogte per jaar zie bijlage 1b).
De ploegentoeslag wordt voor de toepassing van dit lid vastgesteld door de som van de ploegentoeslagen waarover in het verleden pensioen is opgebouwd, te delen door het totale aantal deelnemersjaren, waarbij de in een deelnemersjaar genoten ploegentoeslag wordt bepaald door het toepasbare jaarloon te vermenigvuldigen met het toepasbare ploegentoeslagpercentage als bedoeld in artikel 12, lid 5.
2. In afwijking in zoverre van de artikelen 18a, 18b en 18c van de Wet op de loonbelasting 1964 kunnen het jaarlijkse ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen meer bedragen dan de aldaar opgenomen maxima voor zover zulks het gevolg is van:
  - a. aanpassing van de pensioenen als bedoeld in artikel 15;
  - b. variatie in de hoogte van de uitkeringen als bedoeld in artikel 9 lid 1, artikel 17 lid 2 ;
  - c. waardeoverdracht van pensioenaanspraken als bedoeld in artikel 14;
  - d. gehele of gedeeltelijke uitruil van nabestaandenpensioen voor ouderdomspensioen als bedoeld in artikel 8.
  - e. aanpassing van de in de pensioenregeling vastgestelde ingangsdatum van het ouderdomspensioen aan de pensioenrichtleeftijd.
3. De in leden 2, 3 en 4 opgenomen fiscale normeringen worden vastgesteld met inachtneming van het in artikel 22 bepaalde.

Artikel 26 Overgangsbepalingen

1. De per 31 december 2012 opgebouwde aanspraken ingevolge het op dat moment geldende pensioenreglement (Pensioenreglement 2006), zijn per die datum premievrij gemaakt. Alle deelnemers die op 31 december 2012 én op 1 januari 2013 als actief deelnemer gekwalificeerd worden, bouwen met ingang van 1 januari 2013 pensioenaanspraken op in het met ingang van 1 januari 2013 geldende Pensioenreglement 2013.

Alle deelnemers die op 1 januari 2013 én op 1 januari 2015 als actief deelnemer gekwalificeerd worden en deelnemers die vanaf 1 januari 2015 als actief deelnemer worden gekwalificeerd, bouwen met ingang van 1 januari 2015 pensioenaanspraken op in het met ingang van 1 januari 2015 geldende Pensioenreglement 2015.

2. Op de onder Pensioenreglement 2006 opgebouwde pensioenaanspraken, premievrij gemaakte pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten is artikel 15 van overeenkomstige toepassing.
3. De in artikel 27 van Pensioenreglement 2006 opgenomen garantieregeling is onder Pensioenreglement 2006 vastgesteld en per 31 december 2012 premievrij gemaakt.
4. Artikel 24 lid 3 van dit pensioenreglement is van overeenkomstige toepassing op de in dit artikel bedoelde pensioenaanspraken en pensioenrechten.
5. Alle deelnemers die op 31 december 2012 én op 1 januari 2013 als actief deelnemer gekwalificeerd worden, bouwen met ingang van 1 januari 2013 een aanspraak op nabestaandenpensioen op ter grootte van 70% van het ouderdompensioen. Tot deze datum werd een nabestaandenpensioen van 50% van het ouderdompensioen opgebouwd.
6. Voor deze groep deelnemers is met ingang van 1 januari 2013 een extra risicoverzekering afgesloten ter grootte van 20% van het voorwaardelijk geïndexeerde ouderdompensioen over de periode tot 1 januari 2013, zodanig dat bij overlijden vóór de pensioendatum een nabestaandenpensioen wordt uitgekeerd ter grootte van 70% van het ouderdompensioen dat de deelnemer zou hebben opgebouwd bij verder ononderbroken deelnemerschap tot de pensioendatum.
7. (Gewezen) deelnemers die uit hoofde van de Pensioenspaarregeling pensioenkapitaal hebben opgebouwd, dat thans is ondergebracht bij ABN AMRO Pensioenen Premiepensioeninstelling, en aanspraakgerechtigden kunnen dit pensioenkapitaal op ingangsdatum aanwenden bij het pensioenfonds ter verkrijging van een aanvullend (tijdelijk) ouderdompensioen, nabestaandenpensioen en wezenpensioen. De inkoop van pensioenuitkeringen geschiedt conform de tarieven zoals opgenomen in bijlage 5 van dit pensioenreglement. Op de ingekochte aanspraken/uitkeringen zijn de bepalingen van dit pensioenreglement van toepassing.

Artikel 27 Slotbepalingen

1. De in de bijlagen 1 tot en met 4 bij dit pensioenreglement opgenomen factoren gelden voor een periode van 1 jaar (gerekend vanaf 1 januari 2015). Na afloop van de genoemde periode zal het bestuur de genoemde factoren opnieuw – gehoord de actuaris – vaststellen.

Artikel 28 Bijzondere deelnemers

Voor een deelnemer die op 31 december 1975 deelnemer was aan het op grond van het tot 1 januari 1976 geldende pensioenreglement van het pensioenfonds, geboren is na 31 december 1949 en die op 31 december 2012 deelnemer was aan deze pensioenregeling (Basisreglement), die schriftelijk aan het bestuur heeft verklaard dat hij de in artikel 12, lid 2 en 3 bedoelde bijdrage niet wenst te voldoen, geldt - in afwijking van het in de voorgaande artikelen bepaalde - het navolgende:

1. de in artikel 7, lid 2 genoemde percentages worden gewijzigd in 1,4063%;
2. de deelnemer is niet de in artikel 12 bedoelde deelnemersbijdrage verschuldigd;
3. in afwijking van artikel 6 lid 3 sub a, geldt dat het jaarloon door de directie van de werkgever aan het pensioenfonds wordt opgegeven op basis van het met 12 vermenigvuldigde vaste maandsalaris zonder gratificaties en eventuele andere emolumenten. In aanmerking komt het maandsalaris, geldend vanaf 1 januari van het betreffende jaar;
4. artikel 7 lid 1 en artikel 26 lid 1, 2 en 4 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat daar waar 'Pensioenreglement 2006' staat, gelezen dient te worden 'Basisreglement'.

Artikel 29 Inwerkingtreding

Dit pensioenreglement is in werking getreden per 1 januari 2015 en laatstelijk gewijzigd per 1 januari 2019. Het gewijzigde pensioenreglement is vastgesteld op 18 december 2018.

BIJLAGE 1: Vervroegingstarieven OP 68

Ingangleeftijd	Vervroegingstarief OP 68
55	0,514
56	0,536
57	0,560
58	0,586
59	0,614
60	0,644
61	0,676
62	0,712
63	0,750
64	0,792
65	0,837
66	0,887
67	0,941
68	1,000

Voorbeeld 1:

Een 62-jarige deelnemer met een opgebouwd ouderdomspensioen (OP) met ingangleeftijd 68 jaar van € 10.000 besluit om het OP te vervroegen naar leeftijd 62 jaar. De resulterende aanspraak op levenslang OP met ingangleeftijd 62 jaar bedraagt dan € 7.120 (= € 10.000 x 0,712). De hoogte van het latent partnerpensioen (PP) wijzigt niet mee.

Voorbeeld 2 deeltijdpensionering:

Een 60-jarige deelnemer met een opgebouwd ouderdomspensioen met ingangleeftijd 68 jaar van € 15.000 besluit om gebruik te maken van deeltijdpensionering.

Stel, de deelnemer gaat 50% minder werken en besluit daarom om een deel van zijn/haar opgebouwde pensioen met ingangsdatum 68 vervroegd tot uitkering te laten komen. Hij/zij zet daartoe € 7.500 OP met ingangsdatum 68 om in een OP met ingangsdatum 60. Dit resulteert in een aanspraak op levenslang OP met ingangleeftijd 60 jaar van € 4.830 (= € 7.500 x 0,644). Daarnaast staat er nog een aanspraak van € 7.500 levenslang OP vanaf 68. De hoogte van het latent partnerpensioen wijzigt niet mee.

De deelnemer bouwt gedurende de periode van deeltijdpensionering over zijn/haar actieve dienstverband van 50% nog OP met ingangleeftijd 68 en latent PP op.

BIJLAGE 1a: Franchise

Franchise met ingang van 1-1	Forbo Flooring B.V./ Forbo Eurocol Nederland B.V. / Forbo-Novilon B.V. €
2013	13.457,-
2014	13.558,-
2015	12.642,-
2016	12.953,-
2017	13.123,-
2018	13.344,-
2019	13.785,-

BIJLAGE 1b: Maximaal Pensioengevens salaris

Fiscaal maximaal pensioengevend loon met ingang van 1-1	Forbo Flooring B.V./ Forbo Eurocol Nederland B.V. / Forbo-Novilon B.V. €
2015	100.000,-
2016	101.519,-
2017	103.317,-
2018	105.075,-
2019	107.593,-

BIJLAGE 2: Afkoopfactoren voor afkoop van (kleine) pensioenen

Leeftijd	Latent OP	Medeverzekerd PP	Ingegaan PP
21	7,040	2,305	41,376
22	7,180	2,375	41,095
23	7,323	2,446	40,806
24	7,468	2,520	40,509
25	7,615	2,596	40,204
26	7,764	2,673	39,891
27	7,916	2,753	39,570
28	8,070	2,835	39,240
29	8,226	2,918	38,902
30	8,385	3,003	38,556
31	8,545	3,090	38,200
32	8,708	3,179	37,836
33	8,874	3,270	37,462
34	9,041	3,362	37,079
35	9,210	3,457	36,688
36	9,382	3,552	36,286
37	9,556	3,650	35,876
38	9,731	3,749	35,455
39	9,909	3,849	35,025
40	10,088	3,951	34,585
41	10,269	4,053	34,136
42	10,452	4,157	33,678
43	10,636	4,261	33,209
44	10,822	4,365	32,731
45	11,008	4,469	32,243
46	11,196	4,574	31,746
47	11,385	4,679	31,241
48	11,574	4,783	30,727
49	11,765	4,886	30,204
50	11,958	4,988	29,670
51	12,155	5,089	29,127
52	12,355	5,187	28,576
53	12,559	5,283	28,017
54	12,769	5,374	27,447
55	12,985	5,462	26,869
56	13,207	5,544	26,283
57	13,438	5,621	25,687
58	13,678	5,691	25,083

Leeftijd	Latent OP	Medeverzekerd PP	Ingegaan PP
59	13,927	5,754	24,471
60	14,183	5,811	23,850
61	14,450	5,859	23,223
62	14,726	5,900	22,588
63	15,012	5,931	21,945
64	15,308	5,951	21,292
65	15,613	5,960	20,633
66	15,928	5,955	19,966
67	16,252	5,936	19,294
68	16,586	5,902	18,614
69	15,903	5,893	17,931
70	15,224	5,872	17,244

Leeftijd	Ingegaan WZP tot 18 jaar	Leeftijd	Ingegaan WZP vanaf 18 jaar
0	16,783	18	9,002
1	15,986	19	8,049
2	15,173	20	7,081
3	14,344	21	6,097
4	13,498	22	5,100
5	12,635	23	4,091
6	11,754	24	3,073
7	10,855	25	2,050
8	9,937	26	1,024
9	9,002	27	0,000
10	8,049		
11	7,081		
12	6,097		
13	5,100		
14	4,091		
15	3,073		
16	2,050		
17	1,024		
18	0,000		

Voorbeeld 1:

Een 28-jarige deelnemer met een aanspraak van € 100 op latent levenslang ouderdomspensioen en een aanspraak van € 70 op latent levenslang partnerpensioen treedt uit dienst. Het fonds besluit na toestemming van de deelnemer de aanspraken van af te kopen. In dat geval ontvangt de deelnemer een

bedrag van € 1.005 (= € 100 x 8,070 + € 70 x 2,835).

Voorbeeld 2:

Het fonds besluit een direct ingaande aanspraak op levenslang partnerpensioen van € 50 van een 63-jarige nabestaande af te kopen, na toestemming van de nabestaande. In dat geval ontvangt de deelnemer eenmalig een bedrag van € 1.097 (= € 50 x 21,945).

BIJLAGE 3: Uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa

Omzetting op pensioendatum van levenslang ouderdomspensioen (OP) in levenslang latent partnerpensioen (PP) en vice versa.

Pensioenleeftijd	Uitruil OP in latent PP	Uitruil latent PP in OP
55	4,816	0,208
56	4,621	0,216
57	4,433	0,226
58	4,254	0,235
59	4,082	0,245
60	3,915	0,255
61	3,757	0,266
62	3,603	0,278
63	3,456	0,289
64	3,314	0,302
65	3,179	0,315
66	3,050	0,328
67	2,927	0,342
68	2,810	0,356
69	2,699	0,371
70	2,592	0,386

Voorbeeld 1:

Een 61-jarige deelnemer heeft zijn ouderdomspensioen vervroegd conform bijlage 2 en heeft nu een aanspraak van € 20.000 op levenslang ouderdomspensioen (OP) vanaf leeftijd 61, en een aanspraak van € 13.000 op levenslang partnerpensioen (PP). De deelnemer besluit om OP om te zetten in een aanspraak op latent PP zodanig dat na omzetting het PP gelijk is aan het OP.

Er wordt dan $((€ 20.000 - € 13.000) / (1 + 3,757) =) € 1.472$ aan OP omgezet in PP. Na omzetting heeft de deelnemer een aanspraak op levenslang OP met ingangleeftijd 61 van $(€ 20.000 - € 1.472 =) € 18.528$ en een aanspraak op levenslang latent PP van eveneens $€ 18.528 (= € 1.472 \times 3,757 + € 13.000)$.

Voorbeeld 2:

Een 68-jarige deelnemer heeft een aanspraak van € 10.000 op levenslang ouderdomspensioen (OP) met een ingangsdatum van 68, en een aanspraak van € 5.000 op levenslang partnerpensioen (PP). De deelnemer besluit het volledige PP om te zetten in een aanspraak op OP.

Na omzetting heeft de deelnemer een aanspraak op levenslang OP met ingangleeftijd 68 van $€ 1.780 (= € 5.000 \times 0,356) + € 10.000 = € 11.780$. Het partnerpensioen is hiermee komen te vervallen.

BIJLAGE 4: Hoog-laag factoren

Leeftijd pensionering	Hoog factoren OP	Laag factoren OP
55	1,100	0,825
56	1,105	0,829
57	1,110	0,832
58	1,115	0,836
59	1,121	0,841
60	1,128	0,846
61	1,135	0,851
62	1,143	0,857
63	1,151	0,863
64	1,161	0,871
65	1,172	0,879
66	1,184	0,888
67	1,198	0,898
68	1,213	0,910

In de hoog-laag constructie is er tot leeftijd 73 de hoge uitkering en na leeftijd 73 de lage uitkering.

Voorbeeld:

Een 68-jarige deelnemer met een opgebouwd ouderdomspensioen (OP) met ingangsheeftijd 68 jaar van € 10.000 besluit om gebruik te maken van een hoog laag constructie. Dit wil zeggen dat er tot leeftijd 73 een 'hoog' OP tot uitkering komt, en vanaf leeftijd 73 een 'laag' OP ter hoogte van 75% van het 'hoge' OP.

Na omzetting bedraagt de tijdelijke 'hoge' uitkering tot leeftijd 73 € 12.130 (= € 10.000 x 1,213), en bedraagt de levenslange 'lage' uitkering vanaf leeftijd 73 € 9.100 (= € 10.000 x 0,910).

De hoogte van het partnerpensioen wijzigt niet mee.

Bij omzetting op een andere leeftijd dan de reguliere pensioenleeftijd 68 dient het ouderdomspensioen eerst vervroegd te worden.

Voor deelnemers die vervroegd met pensioen gaan biedt het pensioenreglement eveneens de mogelijkheid tot een hoog-laag constructie waarbij er tot de AOW-leeftijd een hoge uitkering is en vanaf de AOW-leeftijd een lage uitkering. De bijbehorende factoren zijn op te vragen bij het pensioenfonds.

BIJLAGE 5: Inkooptarieven voor pensioenspaarkapitaal bij pensioneren

Leeftijd pensionering	OP	Latent PP	TOP tot 68
55 jaar	26,696	5,768	12,984
56 jaar	26,026	5,854	12,079
57 jaar	25,347	5,935	11,157
58 jaar	24,662	6,009	10,218
59 jaar	23,969	6,076	9,263
60 jaar	23,268	6,136	8,291
61 jaar	22,562	6,187	7,303
62 jaar	21,849	6,230	6,299
63 jaar	21,131	6,263	5,279
64 jaar	20,410	6,284	4,246
65 jaar	19,686	6,294	3,199
66 jaar	18,962	6,289	2,142
67 jaar	18,238	6,268	1,076
68 jaar	17,514	6,233	0,000

Voorbeeld 1: Een spaarsaldo van € 1.000 wordt ten tijde van pensionering op leeftijd 68 omgezet in een levenslang ouderdomspensioen (OP) en een bijbehorend latent partnerpensioen (PP) waarbij het percentage PP variabel is. In dit voorbeeld kiest de deelnemer voor een PP van 50%. Dat houdt in dat de deelnemer een levenslang OP van € 48 ($= € 1.000 / (17,514 + 50\% \times 6,233)$) ontvangt vanaf leeftijd 68 en het bijbehorend PP van € 24 ($= 50\% \times € 48$) heeft.

Voorbeeld 2: Een spaarsaldo van € 1.000 wordt ten tijde van vervroegd pensioneren op leeftijd 60 omgezet in een tijdelijk ouderdomspensioen (TOP) tot leeftijd 68 van € 121 ($= € 1.000 / 8,291$).

BIJLAGE 6: Inkooptarieven voor pensioenspaarkapitaal bij overlijden

Leeftijd partner	Ingegaan PP	Leeftijd wees	Ingegaan WzP	Leeftijd wees	Ingegaan WzP
21	43,694	0	17,722	18	9,506
22	43,396	1	16,881	19	8,500
23	43,091	2	16,023	20	7,478
24	42,778	3	15,147	21	6,439
25	42,455	4	14,254	22	5,386
26	42,125	5	13,342	23	4,320
27	41,786	6	12,412	24	3,245
28	41,438	7	11,463	25	2,164
29	41,081	8	10,494	26	1,082
30	40,715	9	9,506	27	0,000
31	40,340	10	8,500		
32	39,955	11	7,478		
33	39,560	12	6,439		
34	39,156	13	5,386		
35	38,742	14	4,320		
36	38,318	15	3,245		
37	37,885	16	2,164		
38	37,441	17	1,082		
39	36,987	18	0,000		
40	36,522				
41	36,048				
42	35,564				
43	35,069				
44	34,563				
45	34,049				
46	33,524				
47	32,991				
48	32,448				
49	31,895				
50	31,331				
51	30,758				
52	30,176				
53	29,586				

Leeftijd partner	Ingegaan PP	Leeftijd wees	Ingegaan WzP	Leeftijd wees	Ingegaan WzP
54	28,984				
55	28,374				
56	27,755				
57	27,126				
58	26,487				
59	25,842				
60	25,186				
61	24,523				
62	23,853				
63	23,173				
64	22,485				
65	21,788				
66	21,084				
67	20,374				
68	19,656				

Let op: voor kinderen jonger dan achttien geldt het tarief in de kolom tot 18 jaar. De tarieven in de kolom vanaf 18 jaar gelden alleen indien het een studerend kind betreft.

Voorbeeld: Een spaarsaldo van € 10.000 wordt ten tijde van overlijden van de hoofdverzekerde omgezet in een direct ingaand partnerpensioen, waarbij de partner 35 jaar oud is en een wezenpensioen voor een kind met de leeftijd van 14 jaar. De hoogte van het wezenpensioen is afhankelijk van het percentage wezenpensioen ten opzichte van het partnerpensioen. In dit voorbeeld zijn we uitgegaan van een percentage van 20%. Dit ziet er als volgt uit:

Het direct ingaand partnerpensioen is gelijk aan € 252 (= € 10.000 / (38,742 + 20% x 4,320)) en het wezenpensioen is gelijk aan € 50 (= € 252 x 20%).

BIJLAGE 7: Flexibiliseringstarieven vervroeging, uitstel of conversie aanspraken prepensioen

De genoemde grondslagen leiden tot de volgende flexibiliseringstarieven voor vervroeging of uitstel van prepensioen:

Ingangleeftijd	Tijdelijk OP tot 65 jaar
55	0,283
56	0,318
57	0,362
58	0,418
59	0,492
60	0,594
61	0,747
62	1,000
63	1,495
64	2,982
65	0,000

Omzetting van het prepensioen in latent ouderdomspensioen ingaand op 68-jarige leeftijd en bijbehorend latent partnerpensioen (70% van het ouderdomspensioen) geschiedt conform de volgende conversiefactoren:

Ingangleeftijd	Tijdelijk OP tot 65 jaar
55	0,580
56	0,517
57	0,455
58	0,394
59	0,334
60	0,275
61	0,218
62	0,161
63	0,106
64	0,052
65	0,000

Voorbeeld 1: Een 60-jarige vervroegt de ingangsdatum van het tijdelijk ouderdomspensioen naar leeftijd 60. Bij een aanspraak van € 1.000 vóór vervroeging resulteert een aanspraak van € 594 ($= €1.000 \times 0,594$).

Voorbeeld 2: Een 62-jarige heeft een prepensioenaanspraak van € 1.000. Na conversie resulteert een latent levenslang ouderdomspensioen van € 161 ($= € 1.000 \times 0,161$) en een latent partnerpensioen van € 113 ($= 70\% \times € 161$). Merk op dat bij omzetting vóór leeftijd 62 het tijdelijk ouderdomspensioen eerst vervroegd dient te worden.